

Right Question
Institute

A Catalyst for Microdemocracy

Soru Oluşturma Tekniğini (SOT) Deneyimleme

Soru Oluşturma Tekniği (SOT-QFT) belgelerinin
Türkçe diline çevirisi
Beyaz Nokta Gelişim Vakfı tarafından yapılmıştır.
www.beyaznokta.org.tr
2021

Kaynak: The Right Question Institute : rightquestion.org

BU KILAVUZ HAKKINDA

Bu kılavuzun amacı, size Soru Oluşturma Tekniği (SOT) hakkında hızlı bir şekilde genel bilgi sağlamak ve soru oluşturma sürecini deneyimlemede kullanabileceğiniz bir taslak sunmaktır.

Bu kılavuzu kullandıktan sonra, SOT'u kullanmaya ve onu sınıfınıza veya meslektaşlarınıza tanıtmaya daha hazır hissedeceğinizi umuyoruz.

Kılavuz iki kısa bölüme ayrılmıştır:

- I. Soru Oluşturma Tekniğinin Temel Bileşenleri
- II. Soru Oluşturma Tekniğini Deneyimleme

Lütfen ana bileşenleri gözden geçirin ve ardından bölüm II'deki tüm adımları tamamlayın.

Ülkenin dört bir yanındaki ve ötesindeki öğretmenler, SOT'u sınıf düzeylerinde, konu alanlarında ve akademik hazırlık seviyelerinde harika sonuçlarla sınıf uygulamalarına entegre etmekte. Kendi sorularını sormayı öğrenen öğrencilerin **daha ilgili** olduklarını, öğrendiklerini daha fazla **benimsediklerini** ve **daha çok öğrendiklerini** bildirdiler.

Bu kaynak, şu referansı içerdieği sürece, ticari olmayan amaçlarla çoğaltılabilir veya uyarlanabilir: "Kaynak: The Right Question Institute (RQI). Soru Oluşturma Tekniği (SOT), RQI tarafından bulunmuştur. Daha fazla bilgi ve ücretsiz kaynaklar için rightquestion.org adresini ziyaret edin."

1. SORU OLUŞTURMA TEKNİĞİNİN TEMEL BİLEŞENLERİ

Soru Oluşturma Tekniği (SOT), birçok sorunun sorulmasını kolaylaştıran basit, adım adım ilerleyen, özenle hazırlanmış bir süreçtir. Bu süreç aşağıdaki adımları içerir:

1. **Bir Soru Odağı (QFocus)**
2. **Soru Üretmeye Yönelik Kurallar**
3. **Sorular Üretme**
4. **Soruları Kategorize Etme**
5. **Soruları Önceliklendirme**
6. **Sonraki Adımlar**
7. **Derin Düşünme**

1. Soru Odağı (QFocus) - Soru sormak için kullanacağınız bir uyarıcı, bir sıçrama tahtası. QFocus, soru oluşturma konusunda "odak" görevi görecek bir konu, resim, ifade veya durum olabilir. Etkili bir QFocus net olmalı, yeni düşünce yollarına doğru kışkırtıcı olmalı, teşvik etmeli ve bir soru olmamalıdır.

2. Soru Üretmeye Yönelik Kurallar- Dört kuralın her biri, etkili soru oluşturmayı kolaylaştıran bir davranışı destekler.

- **Sorabildiğiniz kadar fazla soru sorun**
- **Soruları tartışmak, yargılamak veya cevaplamak için durmayın**
- **Tüm soruları tam olarak belirtildiği şekilde yazın**
- **Herhangi bir ifadeyi soruya dönüştürün**

Soru üretmenin ilk adımı, kuralları gözden geçirmek ve bunları takip ederken karşılaşılabilecek olası zorlukları ortaya koymaktır.

Zaman zaman kurallara uymak zor olabilir çünkü sizden alışkın olduğunuzdan yeni veya farklı bir şekilde çalışmanız istenmektedir. Buradaki amaç, zorluklar hakkında farkındalık

yaratmak ve soru üretmeye çalışırken kuralları takip etmenize yardımcı olmaktadır.

3. Sorular Üretme- Mümkün olduğu kadar çok soru oluşturmak için Soru Odağını (QFocus) kullanacaksınız. Sunulan konu, ifade, görüntü, durum vb. ile ilgili her türlü soruyu sorun. Lütfen kuralları takip ettiğinizden emin olun.

Sürecin bu kısmı, sorduğunuz soruların niteliği hakkında endişelenmenize gerek kalmadan özgürce düşünmenizi sağlar.

4. Soruları İyileştirme- Bir soru listeniz olduğunda, sonraki adım, listenizde olabilecek iki farklı soru türü hakkında bilgi edinmektir: *kapalı uçlu sorular* - "evet" veya "hayır" ya da tek kelimeyle cevaplanabilen sorular ve *açık uçlu sorular* - açıklama gerektiren sorular.

Sürecin bu kısmı şu şekilde gelişir:

- Öncelikle, lütfen listenizi gözden geçirin ve kapalı uçlu soruları "K" ile ve açık uçlu soruları "A" ile tanımlayın.
- İkinci olarak, her türden soruyu sormanın avantajlarını ve dezavantajlarını düşünün ve açıklayın. Her iki tür soruyu da sormanın yararı olduğunu göreceksiniz.
- Üçüncüsü, soruları bir türden diğerine değiştirme alıştırmaları yapmanızdır. Soruları değiştirmek, sorularınızı amacınıza uygun şekilde nasıl düzenleyeceğinizi öğrenmenize yardımcı olacaktır.

5. Soruları Önceliklendirme - Listenizde birçok sorunuz olabilir. Bazı öncelikler belirlenirse sorularla çalışmak daha kolay olacaktır. Şimdi yapmak istediğiniz eylemlere göre üç soru seçeceksiniz. Örneğin, en önemli üç soru, ilk ele almak istediğiniz üç soru, daha fazla şey keşfetmek istediğiniz istediğiniz üç soru vb.

Öncelikli soruları seçtikten sonra, bir sonraki adımınız seçim için bir gerekçe belirlemektir.

Önceliklendirmenin son adımı olarak, lütfen öncelikli sorularınızın numaralarına dikkat edin. Öncelikli sorularınız listenin başında mı, ortasında mı yoksa sonunda mı?

6. Sonraki Adımlar - Sorularınız artık eyleme geçirilebilir. Sorularla ne yapacağınız konusunda halihazırda kriterleriniz olabilir. Örneğin, soruları araştırma yapmak, proje geliştirmek için, rehber olarak kullanmak vb. konusunda kullanabilirsiniz.

7. Derin Düşünme- Bu, sürecin son adımıdır. Şimdi yaptığınız çalışma üzerinde derin düşünme zamanı: öğrendikleriniz ve bunları nasıl kullanabileceğiniz. Derin düşünme; süreci, değerini ve onu nasıl daha fazla uygulayacağımızı içselleştirmeye yardımcı olur.

2. SORU OLUŞTURMA TEKNİĞİNİ DENEYİMLEME

Şimdi sizi diğer kişilere bu tekniği öğretmeden önce SOT sürecini deneyimlemeye ve bu yöntem ile bir ilişki geliştirmeye davet ediyoruz. Aşağıda takip edebileceğiniz bir taslak bulunmaktadır. Gerekirse ayrı bir sayfa kâğıt kullanın. Önerilen süreleri kullanın veya kendi hızınıza göre yapın. Lütfen tüm adımları tamamladığınızdan emin olun.

Adım 1: Soru Üretmeye Yönelik Kuralları İnceleme

2 dakika

Soru Üretme Kuralları:

Sorabildiğiniz kadar fazla soru sorun

Soruları tartışmak, yargılamak veya cevaplamak için tartışmayı durdurmayın

Tüm soruları tam olarak belirtildiği şekilde yazın

Herhangi bir ifadeyi soruya dönüştürün

Kuralları takip etme konusunda neler zorluk yaratabilir?

Adım 2: Sorularınızı Üretme

4 dakika

Soru Odağı (QFocus)? Lütfen aşağıdakilerden birini seçin:

- Öğrencilere soru sormayı öğretme
- Öğrencilerin soru sormaması

1. Seçtiğiniz QFocus hakkında sorular sorun.
2. Kuralları takip ettiğinizden emin olun.
3. Sorularınızı listeleyin ve numaralandırın.

Adım 3: Sorularınızı Kategorize Etme

5 dakika

Listenizde, daha önce bahsedilen iki tür soru olabilir: kapalı uçlu ve açık uçlu. Kapalı ve açık uçlu sorular için çalışma tanımları:

Kapalı uçlu sorulara "evet" veya "hayır" ya da tek kelime ile cevap verilebilir.

Açık uçlu sorular bir açıklama gerektirir ve "evet" veya "hayır" veya tek kelimeyle cevaplanamaz.

1. Soru listenizi gözden geçirin ve kapalı ve açık uçlu soruları belirleyin. Açık uçlu soruları A ile ve kapalı uçlu soruları K ile işaretleyin.

2. İsim Avantajları ve Dezavantajları

- a. **Kapalı uçlu** sorular sormanın avantajlarını ve dezavantajlarını belirtin:

Avantajlar	Dezavantajlar

- b. **Açık uçlu** sorular sormanın avantajlarını ve dezavantajlarını belirtin:

Avantajlar	Dezavantajlar

3. Soruları bir türden diğerine değiştirin. Soru listelerine dönüp bir kapalı uçlu soruyu açık uçlu ve bir açık uçlu soruyu kapalı uçlu hale getirin. Değişiklikleri doğrudan listeden yapın.

Adım 4: Sorularınızı Önceliklendirme**3 dakika**

1. Listenizden en önemli üç soruyu seçin. Bunları "X" ile işaretleyin.
2. Bu üçünü seçme nedeniniz neydi?

3. Önceliklendirilmiş sorularınız hangi numaralara sahiptir?

Adım 5: Sonraki Adımlar**2 dakika****Sorularınızı nasıl kullanacaksınız?**

Adım 6: Derin Düşünme**3 dakika****Ne öğrendiniz?**

Öğrendiklerinizi nasıl kullanabilirsiniz?

Az önce deneyimlediğiniz süreç, okulunuzdaki, bölgenizdeki veya topluluğunuzdaki öğrencilere veya öğretmenlere öğretebileceğinizle aynıdır. Başkalarına SOT'u nasıl etkili bir şekilde öğreteceğinizi anlamana yardımcı olacak ek materyaller www.rightquestion.org adresinde mevcuttur.

Soru Oluşturma Tekniğinin sınıfta nasıl kullanılacağına dair kapsamlı bir açıklama ve analiz için bkz. *Make Just One Change: Teach Students to Ask Their Own Questions*, 2011 Harvard Education Press.
<http://www.hepg.org/hepg/book/144/MakeJustOneChange>

Bu kılavuz ve henüz deneyimlediğiniz süreçle ilgili her türlü görüş, öneri veya geri bildirimden memnun oluruz. **Teşekkürlerimizi sunarız!**